

Paniumu - Nọmbà Ọkanlélógún

Ìsísẹ̀ lọ sí òfin ojọ̀ Àìkú ní ilẹ̀ ológo náà

Jeff Pippenger

2026-03-05

Ìtàn náà láti esẹ̀ kerindínlógún títí dé esẹ̀ kejlélógún nínú Danieli mọ̀kànlá bèrẹ̀, ó sì parí pẹ̀lú àfihàn àpẹ̀rẹ̀ òfin Ojọ̀-Àìkú. Bí ìbèrẹ̀ àti òpin ilà náà ẹ̀ jọra, ó n fí àmì idánimọ̀ Kristi hàn gégé bí Alifa àti Omega. Ní itumọ̀ àsoṭelẹ̀, ó bèèrẹ̀ pé kí a fí esẹ̀ kerindínlógún bá esẹ̀ kejlélógún mu. Nígbà tí a bá ẹ̀yí, ó yí itàn ilẹ̀ olá náà, gégé bí a ti sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú ilà àwọn Makkabi, sínú itàn esẹ̀ mẹ̀wàá títí dé mẹ̀jèdógún.

Àwọn Mákábi

Ìsòtẹ̀ àwọn Maccabees dúró fún ọ̀dún méjilélógún tí ó bèrẹ̀ ní 1776 tí ó sì parí nígbà tí Orílẹ̀-Èdè Amérikà di ijọba kẹfà nínú àsoṭelẹ̀ Bíbélì ní 1798. Èyí n fí hàn pé nọmbà méjilélógún jẹ̀ itàn kan tí a so mó àkókò òpin ní 1798 ní tààrà, ibẹ̀ ni esẹ̀ ogójì ti Dániẹ̀lì mọ̀kànlá ti bèrẹ̀.

Ìbásepọ̀ nọmbà méjilélógún pẹ̀lú 1798 jẹ̀ ohun pàtàkì láti mò ní kedere. Ìsòtẹ̀ Maccabean, nípa jíjẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ isòtẹ̀ Amérikà, n mú kí àwọn isòtẹ̀ méjèjì ti ilẹ̀ ológo náà (ti gidì àti ti ẹ̀mí) bá ara wọn mu gégé bí isòtẹ̀ tí wọn kọ̀ isàkóso ipínlẹ̀ ti àwọn Seleucid àti ti àwọn ọ̀ba Yúróopù, pẹ̀lú isàkóso ijọ̀ ti Gíríìsì àti ti Róòmù. Nínú àwọn ẹ̀rì itàn méjèjì, Gíríìsì àti Róòmù sàpẹ̀rẹ̀ ọ̀ba àríwá.

Ìlẹ̀ àwọn Maccabee ni a sàfihàn nínú esẹ̀ ketàlélógún, sùgbón ó dúró fún itàn kan tí ó bèrẹ̀ ọ̀dún mètálélógbọ̀n lẹ̀yìn Panium ti esẹ̀ kejdógún, àti diẹ̀ ju ogórùn-ún ọ̀dún kan sáájú Pompey nínú esẹ̀ kerindínlógún. Ilà náà parí ní idájọ̀ agbelebu, idájọ̀ kan tí ó gbooro títí dé ọ̀dún 70 AD, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé àkókò idájọ̀ náà ni a tọ̀ka sí gégé bí agbelebu nikan nínú esẹ̀ kejlélógún. Ní ti àsoṭelẹ̀, ilà Maccabee náà, tí n sọjú ilẹ̀ ológo láti 1776, lẹ̀yìn náà 1798 pẹ̀lú idílẹ̀ ọ̀ba Hasmonian, àti lẹ̀yìn náà idílẹ̀ ọ̀ba Herodian títí dé agbelebu àti 70 AD, parí ní esẹ̀ kejlélógún, ó sì bèrẹ̀ pẹ̀lú ọ̀dún méjilélógún láti 1776 títí dé 1798. Àwọn ọ̀dún méjilélógún láti 1776 sí 1798 tún jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ àwọn ọ̀dún méjilélógún láti 9/11 títí dé 2023, èyí tí a fí hàn gégé bí ojọ̀ méjilélógún nínú Danieli mẹ̀wàá. Ilà Maccabee bèrẹ̀, ó sì parí pẹ̀lú “méjilélógún.”

Àwọn Alákòso Mèrin ti Róòmù

Àwọn esẹ̀ mèrindínlógún sí méjilélógún sọ̀ àwọn alákòso Róòmù mèrin ní tààrà, wọn sì dúró fún ilà mífiràn nínú àwọn esẹ̀ náà. A ẹ̀ àtúnṣe ilà Maccabean ní ibámu pẹ̀lú ilàna “àtúnṣe àti imúgbòrò síi,” ilà Róòmù sì ni a sàfihàn ní tààrà nínú àwọn esẹ̀ náà. Pompey sẹ̀gun méjì àkókò nínú àwọn idèna mètá, bí Róòmù ti gòkè sí orí itẹ̀ gégé bí ijọba kerin nínú àsoṭelẹ̀ Bíbélì ní ogun Actium ní ọ̀dún 31 sáájú ibi Kristi. Julius Caesar, Augustus Caesar àti Tiberias Caesar tẹ̀ lé e. Pompey jẹ̀ ọ̀gágun, àwọn àmì mètá ikeyin náà sì so pọ̀ gégé bí àwọn ọ̀ba-ọ̀ba.

Èni ikeyin nínú àwọn alákòso mèrin náà kú ní esẹ̀ kejlélógún níbi tí a ti kàn Kristi mó agbelebu, nítorí náà a gbòdò mú ẹ̀ni ikeyin nínú àwọn alákòso mèrin ti Róòmù padà sí òfin Ojọ̀-ìsinmi ti esẹ̀

kerindínlógún. Nígbà tí a bá ẹ̀yí, Pómpei yòò ọ̀jọ̀ àkókó nínú àwọn àmì-òṅà mērin, níbi tí àmì-òṅà kerin àti ikẹyìn ti bá òfin Ojọ̀-ìsinmi ti ẹ̀sẹ̀ kerindínlógún mu. Ẹ̀sẹ̀ kerindínlógún ni Tíberíà Késàrí yòò ọ̀jọ̀ fún, ogun Páníùmù ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀èdógún ni Ágústù Késàrí yòò sì ọ̀jọ̀ fún, ogun Ráfíà nínú ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlá ni Júliọ̀sì Késàrí yòò ọ̀jọ̀ fún, báyií ni Geńẹ̀rà Pómpei ẹ̀ di àmì ẹ̀sẹ̀ kẹ̀wáá àti ọ̀dún 1989.

Ẹ̀yí n fi hàn pé “itàn ikòkò” ti ẹ̀sẹ̀ ogóji nínú Dániẹ̀li mọ̀kànlá, iye itàn láti iṣubú Soviet Union ní ọ̀dún 1989 títi dé òfin Ojọ̀-Àìkú ti ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlélogóji, ni a ọ̀jọ̀ fún nípasẹ̀ ilà àṣotẹ̀lẹ̀ mēta tí a rí nínú itàn tí àwọn ẹ̀sẹ̀ mēwáá títi dé mētálélógún n ọ̀jọ̀ fún. Àwọn Makkabee, àwọn alákosó Romu, àti àwọn ogun mēta ti àwọn agbára aṣojú Romu.

Ẹ̀yí ni igbà kẹta tí mo n bọ̀ wá sọ̀dọ̀ yín. Ní ẹ̀nu ẹ̀lẹ̀rì méji tàbí mēta ni a ó fi mú gbogbo ọ̀rẹ̀ dájú. 2 Korinti 13:1.

Àwọn Ogun Aṣojú Mēta

Ẹ̀sẹ̀ mēwáá n fi òpin sí Ogun Sírià kerin tí ó ẹ̀lẹ̀ láti ọ̀dún 219 títi dé 217 ọ̀jọ̀ Kristi, nígbà tí Antiochus III Magnus (Nlá náà) tún ara rẹ̀ ẹ̀tò ọ̀jọ̀ ogun tí a mēnuba nínú ẹ̀sẹ̀ mọ̀kànlá, ẹ̀yí tí í ẹ̀ ogun Raphia tí Julius Caesar yòò ẹ̀pẹ̀rẹ̀. Ẹ̀sẹ̀ mēwáá n tọ̀ka sí iwópalẹ̀ Soviet Union ní ọ̀dún 1989 gẹ̀gẹ̀ bí a ẹ̀ ẹ̀pẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú ẹ̀sẹ̀ ogóji, Pompey sì bá itàn náà mu. Ẹ̀sẹ̀ kerindínlógún n ẹ̀pẹ̀rẹ̀ iṣẹgun lóri ilẹ̀ ológo Júdá, tí ó jẹ̀ ẹ̀pẹ̀rẹ̀ òfin Ojọ̀ Ìsinmi ní United States, ẹ̀gbọ̀n Pompey tún bá ọ̀dún 1989 mu pẹ̀lú, àti ní ọ̀dún 1989 Róòmù ọ̀de-òní ẹ̀gun idènà àkókó rẹ̀, ẹ̀gbọ̀n ní síse bẹ̀, ní àkókò kan náà, ó ẹ̀gun Amẹ̀ríkà Pírotẹ̀sítànti nípa ti ẹ̀mí nígbà tí ó tòn Ronald Reagan jẹ̀ kí ó dá àjọ̀sepọ̀ aṣírí kan sílẹ̀ pẹ̀lú ilẹ̀ ológo náà. Àjọ̀sepọ̀ ọ̀ba kan pẹ̀lú panṣágà Róòmù n ẹ̀pẹ̀rẹ̀ àgbèrẹ̀ nípa ti ẹ̀mí.

Ọ̀dún 1989 ni àkókò tí àgbèrẹ̀ Róòmù bẹ̀rẹ̀ sí í jade kúrò nínú àádọ̀rin ọ̀dún rẹ̀ láti ẹ̀ àgbèrẹ̀ pẹ̀lú gbogbo àwọn ọ̀ba ayé. Ọ̀ba àkókó ni Orilẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà ní ọ̀dún 1989, nítorí Orilẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà pẹ̀lú ni a ẹ̀pẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ Áhábù, ẹ̀ni tí ó fẹ̀ Jẹ́síbẹ̀li, ẹ̀ni tí í ẹ̀ àgbèrẹ̀ Tírẹ̀ nínú Isaiah ogún-mēta.

Yòò sì ẹ̀lẹ̀ ní ojọ̀ náà, pé a ó gbàgbé Tírẹ̀ fún ọ̀dún àádọ̀rin, gẹ̀gẹ̀ bí ojọ̀ ọ̀ba kan: lẹ́yin iparí ọ̀dún àádọ̀rin, Tírẹ̀ yòò kọ̀rin bí àgbèrẹ̀. Mú háápù, yí ilú ká, iwọ̀ àgbèrẹ̀ tí a ti gbàgbé; mú orin dún, kọ̀ orin púpọ̀, kí a lè rántí rẹ̀. Yòò sì ẹ̀lẹ̀ lẹ́yin iparí ọ̀dún àádọ̀rin, pé Olúwa yòò bẹ̀ Tírẹ̀ wò, yòò sì padà sí èrè àgbèrẹ̀ rẹ̀, yòò sì bá gbogbo àwọn ijọ̀ba ayé lóri gbogbo ojọ̀ ilẹ̀ ẹ̀ àgbèrẹ̀. Aísáyà 23:15–17.

A gbàgbé àgbèrẹ̀ náà ní “àkókò òpin” ní ọ̀dún 1798 nígbà tí ó gba ogbẹ̀ ikú rẹ̀, gẹ̀gẹ̀ bí a ti ẹ̀fihàn rẹ̀ nínú ẹ̀sẹ̀ ogóji Danieli mọ̀kànlá. Ní “àkókò òpin” ní ọ̀dún 1989, ó bẹ̀rẹ̀ àkókò imúlárada ogbẹ̀ ikú rẹ̀ nípa síse panṣágà pẹ̀lú ijọ̀ba náà tí yòò jẹ̀ ẹ̀ni àkókó láti fi ipa mú àmì àṣẹ̀ rẹ̀ ẹ̀. Aṣojú ijọ̀ba náà ni Ahabu, àti Faranse, ẹ̀ni tí ó gbé ijọ̀ba pòòpù kalẹ̀ sórí itẹ̀ ayé ní ọ̀dún 538, tí ó sì jẹ̀ ijọ̀ba àkíkà tò kókó ẹ̀ àtilẹ́yìn fún idàsókè agbára pòòpù. Nítorí ẹ̀yí, a fi orúkọ̀ oyè “àkóbí ijọ̀ Kátólíkí” pè wọn, bẹ̀ gẹ̀gẹ̀ bí “àbúròbinrin àgbà jùlọ̀ ti ijọ̀ Kátólíkí.” Faranse àti Ahabu méjèjè jẹ̀rì sí ipa orilẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà láti ọ̀dún 1989 títi dé òfin Ojọ̀ Àìkú.

Nínú Isaiah mētálélógún, àgbèrẹ̀ Tairi, ẹ̀ni tí ó sì tún jẹ̀ àgbèrẹ̀ Ifihan mētadínlógún, ẹ̀ni tí a kọ̀ Babiloni Nlá sí iwájú orí rẹ̀. A “gbàgbé” ọ̀dún fún itàn Orilẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà, tí ó bẹ̀rẹ̀ ní 1798, nígbà tí

ipò pòòpù dáwò dúró láti jẹ̀ ijọba karùn-ún nínú àṣotẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, ẹranko inú òkun ti Ifihan mètàlá. Nígba náà ni Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà bèrẹ̀ ipa rẹ̀ gégé bí ijọba kẹfà nínú àṣotẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì gégé bí ẹranko ilẹ̀ ti Ifihan mètàlá. Ní iparí, Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà di ọba àkókò nínú àwọn ọba mẹwàá ti Ifihan mètàdínlógún. Itàn àpẹẹrẹ̀ ti àkókò “odún àádòrin,” “ojó ọba kan,” n ọjọ́ fún àádòrin odún tí Babiloni fi jọba gégé bí ijọba kíni nínú àṣotẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì. Èyí n ẹ̀ àpẹẹrẹ̀ itàn Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà láti 1798 títí dé òfin Ojọ́ Àìkú níbi tí ilà ita ti itàn Amẹ́ríkà ti jẹ̀ aṣojú nípasẹ̀ iwo Olómìnira, tí ilà inú sì jẹ̀ aṣojú nípasẹ̀ iwo Pùrótésítàntì. Àwọn iwo méjèjì wònyí, tí n ọjọ́ okàn Àtẹ̀léfin náà tí n pèsè fún iyapa isẹ̀ ijọba àti isẹ̀ ijo, ni wón sì jẹ̀ kókó-orọ́ ojó ọ̀la Amẹ́ríkà.

A fi àkíyèsì odún àádòrin fún àgbèrè Tírè kí a lè gbàgbé e; léyìn náà, láti àkókò ikeyìn ní odún 1989 títí dé òfin Ojọ́-Àìkú, ó bèrẹ̀ sí í kòrin. Ó bèrẹ̀ pẹ̀lú àjọṣepò àṣírí bí ó ẹ̀ gba ẹ̀sìn Amẹ́ríkà Pírótésítàntì, tí ó sì wó ilànà ọ̀ṣẹ̀lú ọba guúsù lulẹ̀ pẹ̀lú iṣubú Ìṣòkan Sòfiẹ̀ti. Àkókò odún àádòrin kan tí ó parí nínú itàn kan níbi tí Àntíókùsì Ñlá tí dúró ní àárín àkókò odún mètàlá-dín-lógún kan tí a pín sí mẹwàá àti méje, èyí tí nígba tí a bá sọ wón di ọkan pẹ̀lú ilọpo, wón di “àádòrin.” Ní ibèrẹ̀ odún àita igba àti àádòta tí ó parí láàárín Ráfíà àti Páníòmù, àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò inú ti egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún odún bèrẹ̀ pẹ̀lú ọ̀ṣẹ̀ “àádòrin” tí a yàn kalẹ̀ fún àwọn èniyàn Dániẹ̀lì. Ní òpin ọ̀ṣẹ̀ àádòrin wònyen, ní odún 34 AD, a kọ́ Ìsírẹ̀lì igbàani silẹ̀ títí láé kúrò lódò Olorun gégé bí àwọn èniyàn májẹmú àyànfẹ̀ Rẹ̀, Olorun sì ti wọ inú igbéyàwó pẹ̀lú iyàwó Kristẹni Rẹ̀, ó sì wà nígba náà n na ọwọ́ sí àwọn aláìkọ̀là.

207 BC Antiochus dúró ní àárín “àádòrin,” ó sì n fi òpin ipò orílẹ̀-èdè tí a ẹ̀ ojú rere fún nínú ijọba rẹ̀ hàn gégé bí “ilẹ̀ ológo” níbi tí Ó ti yàn láti gbé Ìsírẹ̀lì ọ̀de-òní dide. Òpin Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà gégé bí ijọba kẹfà ní òfin Ojọ́ Àìkú ni òpin “àádòrin odún” Isaiah. Ilà odún igba àádòta ti Antiochus n tọka sí iparí àyè idánwò fún iwo Republikani ti Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà, diẹ̀ kí òfin Ojọ́ Àìkú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rindínlógún tó dé. Egbèrún méjì ó lé ọ̀dúnrún odún tí ó parí nígba tí idájọ́ bèrẹ̀ ní October 22, 1844 jẹ̀ àpẹẹrẹ̀ àkànṣe igbà tí idájọ́ yòò parí ní òfin Ojọ́ Àìkú. Egbèrún méjì ó lé ọ̀dúnrún odún náà bèrẹ̀ pẹ̀lú ọ̀ṣẹ̀ mètàdínlógórin tí n fi òpin Ìsírẹ̀lì gidì hàn gégé bí èniyàn àyànfẹ̀ Olorun. Òpin àkókò àpapọ̀ egbèrún méjì ó lé ọ̀dúnrún odún náà parí pẹ̀lú iparí iṣipò Protestanti bí iṣipò advent ẹ̀ n bá a lọ títí dé òfin Ojọ́ Àìkú. Nígba tí ilẹ̀kùn tí a ti pa ti 1844 bá tún ṣẹ̀lẹ̀, a ọ̀ò ti ilẹ̀kùn mọ́ lórí iwo Republikani, iwo Protestanti, àti ẹranko ijọba.

Kí Antiochus lè dúró láàárín àkókò mẹwàá àti méje, ó tùmọ̀ sí pé ó dúró ní òpin àkókò idánwò rẹ̀. Àkókò idánwò ti parí fún ijọba Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà, èyí tí í ẹ̀ ẹranko ayé, ní òfin ojọ́ Àìkú, sùgbọ̀n àkókò idánwò iwo Republikani náà parí sáájú òfin ojọ́ Àìkú.

Jésù sọ fún un pé, Èmi kò wí fún ọ pé, Títí di igbà méje: sùgbọ̀n, Títí di àádòrin igbà méje.
Mátíù 18:22.

Ọ̀rọ̀ náà pé “àádòrin igbà méje,” ni ibi kan ṣoṣo nínú Bíbẹ̀lì níbi tí a ti fi ilọpo hàn nínú iṣírò ní ọ̀nà yí. “Àádòrin igbà méje” ni odún egbèrún mērinlélógórin [490] tí a “pinnu” fún àwọn èniyàn Dániẹ̀lì. Ọ̀un ni ọ̀ṣẹ̀ àádòrin tí ó bèrẹ̀ egbèrún méjì àti ogórùn-ún méta [2300], àti ní òpin odún egbèrún méjilá àádòta [250] láti ibi ibèrẹ̀ kan náà gégé bíi, Àntíókù dé sí àárín mẹwàá àti méje. Àntíókù Ñlá níbẹ̀ ni ó dúró láti kó ipa rẹ̀ nínú àwọn isẹ̀ ikeyìn itàn rẹ̀ nínú eré mímọ́ ti ijà ílá náà.

Ilẹ̀kùn tí a ti pa ti ọ̀dún 1844 dúró fún ilẹ̀kùn tí a ti pa ti ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú, àti kí ó tó di ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú ti eṣẹ̀ kẹ́rinlá, àkókò ọ̀dún méje bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú Antiochus tí n fí àmì ọ̀pin ijọba rẹ̀ hàn, lẹ́yìn nàà ijọba rẹ̀ sì parí ní iḡbẹ̀yìn ọ̀dún méje nàà. Àkókò ọ̀dún méje nàà dúró fún àkókò idánwò ère ẹranko nàà, àkókò nàà sì bẹ̀rẹ̀ ní ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú àkókó ti ọ̀dún 321. Šáájú ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú àkókó nàà, èyí tí ó jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ ti ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú ikeyìn, àkókò ọ̀dún mewaá wà tí ó bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú aṣẹ̀ ọ̀ba kan. Ní “aṣẹ̀ ọ̀ba” ti ọ̀dún 313 ní idánwò tí ọ̀dún mewaá dúró fún ti bẹ̀rẹ̀, lẹ́yìn nàà Antiochus sì fí ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú àkókó nàà kalẹ̀, àkókò àánú iwo Orilẹ̀-èdè olóminira nàà sì parí. Ní iḡbẹ̀yìn ọ̀dún méje nàà, Panium àti ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú dé, wọn sì mú ipín ilà-oòrùn àti iwọ̀-òòrùn wá ní ọ̀dún 330.

Pòmpeí

Pompey sẹ́gun ilẹ̀ ọ̀go nàà ní eṣẹ̀ kẹ́rindínlógún, sùgbọ́n láàárín àkókò ọ̀dún méjì láti 65 títí dé 63 S.K., Pompey, ní imúṣẹ̀ Danieli méjọ̀ àti eṣẹ̀ kẹ̀sàn-án, ní tòótọ̀ sẹ́gun “ilà oòrùn” àti “ilẹ̀ [ọ̀go],” ní fífi àpẹ̀rẹ̀ hàn fún iṣẹ́gun ilọ̀po méjì nàà nínú eṣẹ̀ ogóji àti 1989.

Ìdènà kẹ́ta fún Róòmù aláimọ̀ yòò jẹ̀ imúṣẹ̀ nípasẹ̀ Ógósítù Késàri, ẹ̀ni tí a mọ̀ sí ẹ̀ni tí ó dá àjọ̀ iṣàkóso méta àkókó tí ó jẹ̀ ọ̀sìṣẹ̀ lórílẹ̀-èdè Róòmù sílẹ̀, tí ó dúró fún iṣòkan méta àkókó tí a fowó sí ní Róòmù. Ní àmì ọ̀nà kẹ́ta ti àwọn aṣáájú Róòmù ni a ti samisi iṣòkan méta nàà ní ilàna gégé bí ohun tí ó jẹ̀ ọ̀sìṣẹ̀ nínú itàn Róòmù. Ní ọ̀fin Ojọ̀-Ìsinmi ní eṣẹ̀ kẹ́rindínlógún ni a ti fí idí iṣòkan méta ti dragoni, ẹranko nàà, àti wòlfi èké múlẹ̀, lẹ́yìn nàà ni a sì tún fí eṣẹ̀ iwà-búburú nàà padà sí ipò rẹ̀ ní Šínàri, gégé bí Sekaràya ti so ọ̀ kalẹ̀.

Augustus Kesari dá Egbé Méta Róòmù àkókó tí ó jẹ̀ ti ọ̀fin ijọba lónà ifowósi, sùgbọ́n àwọn akowé itàn n pè é ní Egbé Méta Keji, nítorí Julius Kesari pẹ̀lú dá Egbé Méta kan sílẹ̀, sùgbọ́n kì í ṣe Egbé Méta tí ó jẹ̀ ti ijọba Róòmù ní ọ̀fin. Ìbáṣepọ̀ Julius àti Augustus Kesari gégé bí àwọn àmì iṣàpẹ̀rẹ̀ iṣòkan méta ti ejò nàà, ẹranko nàà, àti wòlfi èké nàà ní ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú tí ó sún mólé láti dé, ni a fi hàn ní àpẹ̀rẹ̀ Julius ní ibẹ̀rẹ̀ iḡbésẹ̀ láti fí agbára mú ilàna ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú ṣe, àti Augustus ní ọ̀pin. Ìbáṣepọ̀ àṣotélẹ̀ nàà pẹ̀lú ni a tún sojú nípasẹ̀ idóti Cestius ní ọ̀dún 67, èyí tí idóti Titus sì tẹ̀lẹ̀ lẹ́yìn nàà. Julius ni Cestius, Augustus sì ni Titus. Julius àti Augustus dúró fún iṣòkan méta nàà, Cestius àti Titus sì dúró fún idóti kan.

Àkókò tí iṣìṣẹ̀ fún ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú bẹ̀rẹ̀ ní ti àṣotélẹ̀ ní ọ̀dún 313, ni iḡbà aṣẹ̀ Milan. Lẹ́yìn nàà, ní 321, ní àárín àkókò ọ̀dún mètálá-dín-lógún nàà, ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú àkókó dé. Iḡbésẹ̀ kẹ́ta nínú pípín ijọba nàà sí ilà-oòrùn àti iwọ̀-òòrùn, tí ó n sojú pípín ní Orilẹ̀-Èdè Amérikà sí àwọn tí n gba àti àwọn tí kì í gba àmì ẹranko nàà tabí èdidì Olórùn, ni ọ̀dún 330. Itòlẹ̀ṣeṣe ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú kan wà tí ó n darí sí ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú kan, àti pé 321 n sojú ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú àkókó, tí ó n darí sí ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú ikeyìn ti ọ̀dún 330.

Kò dàbí ọ̀dún eḡbẹ̀rún méjì àádọ́ta ti Antiochus, ọ̀dún eḡbẹ̀rún méjì àádọ́ta ti Nero n tọka sí àkókò ọ̀dún méjọ̀, àárín ọ̀fin Sunday àkókó, lẹ́yìn nàà sì ni ọ̀dún mèsàn-án. Lẹ́yìn ilà lóri ilà, Antiochus àti Nero n dá àkókò méjì mọ̀ tí a fi àmì ọ̀nà méta sojú. Nínú àwọn ilà méjèèjì, àmì ọ̀nà àkókó àti ti ikeyìn jẹ̀ kan nàà: aṣẹ̀ kan ní ibẹ̀rẹ̀ tí iḡbéyàwó kan samisi, èyí tí ó parí pẹ̀lú ikòsílẹ̀, àti ogun láàárín ọ̀ba àríwá àti ọ̀ba guúsù ní ibẹ̀rẹ̀ àti ní ọ̀pin. Ọ̀fin Sunday àkókó ti ọ̀dún 321 ní àárín gbòdò jẹ̀ ibi tí Antiochus dúró sí. Ó dúró ní iparí ilàna idánwò kan tí ọ̀dún mewaá sojú, ilàna idánwò nàà sì n fí Antiochus hàn gégé bí ẹ̀ni kéjọ̀ tí ó wá láti inú àwọn méje, bí ó ṣe n dá ère ẹranko nàà sílẹ̀, ẹ̀ni tí í ṣe

kejo tí ó sì wá láti inú àwọn méje. Ní àkókò kan náà, egbèrún kan lónà m̀er̀nl̀él̀óg̀or̀in náà n̄ gba inú ilàna idánwò kojá, wón sì n̄ yí padà láti ijo keje ti Laodicea sí ijo kejo àti ti Philadelphia.

Ní òfin Sòndè àkókó ni idásilè àwòrán náà ti bèrè, ó sì parí ní òfin Sòndè ti Ifihàn orí ketàlá, esè kòkànlá, esè kan tí ó fi ibèrè Orilè-Èdè Amèríkà hàn gégé bí ọ̀dọ̀-àgùntàn, ní iyàtò pèlú òpin rẹ̀ gégé bí ejò nílá. Ketàlá ni àmì isòtè, àti àmì isòtè nínú àyíká esè kòkànlá, àti ti Orilè-Èdè Amèríkà tí n̄ sòrò bí ejò nílá, ni àmì ẹranko náà; nígbà tí àmì àwọn tí wón ní èdidi Ọlórún jẹ nóm̀bà kòkànlá. Ifihàn 13:11 fi iyapa àwọn tí yòò gba àmì ẹranko náà tabí èdidi Ọlórún hàn ní òfin Sòndè nígbà tí Orilè-Èdè Amèríkà bá sòrò bí ejò nílá.

Àkókò idánwò ère ẹranko ní àwọn àmì pàtò tí n̄ fi didé rẹ̀ hàn, nígbà kan náà sì n̄ ẹ̀ afihàn òpin rẹ̀. Láti ọ̀dọ̀ Nòà tí tí dé àjòdún fèrè, Ọlórún kì í yí padà rárá; ó máa n̄ kède àsikò idánwò kan níwájú didé rẹ̀ ní gbogbo igbà. Àwọn ikéde rẹ̀ ni a rí nínú ọ̀rò àsòtélẹ̀ Rẹ̀. Ọ̀pò jùlò àwọn Adventist (mo n̄ gbà pé) kò mò pé idóti méji wà nínú iparun Jerusalemu, tabí pé ojò iparun ikeyin náà jẹ gan-an ojò kan náà nínú ọ̀dún tí Nebukadnessari ti pa Jerusalemu àti ténpili run ní igbà àkókó—àkókò alpha. Wón lè tún má mò pé àwọn idóti náà bèrè ní àwọn àjòdún mímó, wón sì parí ní àjòdún mímó kan, tabí pé àsikò idóti náà jẹ ọ̀dún méta àtààbò. Bí wón kò bá mò àwọn otító wònyí, nígbà náà ó dàbí ẹni pé kò ẹ̀ ẹ̀ kí wón rí i pé Julius Caesar ni ó samisi ibèrè àkókò idánwò ère ẹranko nínú afihàn rẹ̀ tí ó péye jùlò. Nípa “àfihàn tí ó péye,” mo tùmò sí imúşè rẹ̀ ikeyin.

Àkókò kan náà ni a ẹ̀ afihàn láti ọ̀dún 1888 tí tí dé òfin Ojò Àikú, léyin náà sì tún láti 9/11 tí tí dé òfin Ojò Àikú; sùgbón imúşè pípé ti àkókò àsòtélẹ̀ ti idásilè àwòrán ẹranko náà, gégé bí a ti ẹ̀pẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú Constantine the Great ní àkókò láti 313 tí tí dé 330, bèrè nínú ààrẹ̀ ijoba ààrẹ̀ kejo láti igbà òpin ní 1989.

Láti òfin Àikú àkókó nípa Ojò-Ìsinmi, àkókò idánwò lórí Sábáati àti Ojò Àikú n̄ ẹ̀páyá nínú àkókò kan tí a ẹ̀jọ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ ọ̀dún méje ti Antiochus. Ilà ọ̀dún méje ti iran Antiochus tí a fi pò mò ọ̀dún mèsàn-án ti iran Nero dógba pèlú mètálélógóta, àti ní ọ̀dún 63 S.K. Pompey ẹ̀gun ilẹ̀ ológo náà gégé bí imúşè esè kẹ̀rindínlógún ti Danieli mókànlá. Ní òfin Ojò Àikú, àwọn ọ̀ba mèsàn-án yòò jẹwó orilè-èdè Amèríkà gégé bí ọ̀ba àkókó láàárin ọ̀ba mewaáa tí wón fara mọ̀ra láti fi ijoba wón fún àgbèrè Tairi, ẹni tí yòò sì ẹ̀ panşàgà pèlú gbogbo àwọn ọ̀ba ayé.

Ní ibamu pèlú itòlèsẹ̀sẹ̀ àsòtélẹ̀ ọ̀we àwọn wúndiá mewaáa, igbéyàwó ẹranko náà àti wòlii èké náà ẹ̀ ní ọ̀dún 1989, sùgbón ní òfin Ojò Àikú ni a fi mú igbéyàwó náà pé ní pípé. Fractal kan ti itàn náà ni àkókò idájó àwọn alaàyè tí ó bèrè ní 2001, ní 9/11. Láti àkókò yẹn tí tí dé òfin Ojò Àikú, àkókò idánwò àwòrán ẹranko náà, tí ó sì tún jẹ àkókò ididi àwọn egbèrún kan àti m̀er̀nl̀él̀óg̀oj̀i, ni a ti n̄ ẹ̀ idájó lórí àwọn èniyàn májèmu Ọlórún, àti lórí ilẹ̀ tí wón ti gbé gégé bí imúşè àsòtélẹ̀ májèmu Ábúrahámù. Ní àkókò náà ni a ti n̄ dá ijò Adventist Ojò Keje ti Laodicea léjò, léyin náà ni a sì n̄ dá àwọn tí wón jẹwó ara wón pé wúndiá léjò. Nitorí náà, a n̄ dá iwo Pùrótésítànti léjò, a sì n̄ dá a léjò ní àkókò náà nígbà tí a kókó dá egbé Democratic ti iwo Republican léjò tí tí di 2024, nígbà tí idájó àwọn Republicans ti iwo republican ti bèrè báyi. Ijoba-orilè-èdè t’olofin ni ẹranko tí ó gbé àwọn iwo méjèjì náà, a sì máa dá a léjò ní òfin Ojò Àikú.

Láti ọ̀dún 1989 tí tí dé òfin Ojò Àikú, a ẹ̀jọ̀ rẹ̀ nínú fraktàli kan láti 9/11 tí tí dé òfin Ojò Àikú, sùgbón imúşè pípé ti idásilè àwòrán ẹranko náà wà nínú ààrẹ̀ kejo tí ó jẹ ti àwọn méje. Ọ̀dún

mẹtadinlógún Nero jẹ fraktàlì kan ti itàn láti 9/11 tí tí dé òfin Ojọ Àìkú. Ọdún mẹtadinlógún Antiochus jẹ bẹẹ nàà. Igbeyawó Reagan àti isòkan asírí nàà ni a mú pé pátápátá pèlú isòkan gbangba ní àkókò isàkóso àwọn ààrẹ kejọ. Èkíní nínú àwọn igbeyawó alpha àti omega ni a sàpẹrẹ rẹ nípasẹ Patriot Act ní ọdún 2001, nígbà tí a yí òfin Gẹẹsì padà sí òfin Róòmù. Igbeyawó àṣẹ Milan jẹ àmì ibèrẹ imúṣẹ pípé ti idásilẹ àwòrán ẹranko nàà. Iṣètò rẹ dá lórí iṣètò igbeyawó àwọn wúndiá mewaá, ó sì n sojú igbeyawó èké tí ó ṣeṣe ní àkókò igbeyawó tòótó nàà.

Àkókò idánwò àwòrán ẹranko dúró gégé bí “idánwò” tí a gbòdò kojá kí a tó “dì mọ” wa. Ilé Ọlórún ni a kókó dá lẹjọ, lẹyin nàà ní òfin Ojọ Àìkú, àwọn tí wón wà lóde ilé Ọlórún ni a ó dá lẹjọ. Àkókò idájọ ikeyin nínú ilé Ọlórún àti lẹyin nàà láàrín ọpọ èniyàn nlá bẹrẹ pèlú òfin Ojọ Àìkú àkókó. Òfin Ojọ Àìkú àkókó kan yòò wà ní Orilẹ-Èdè Amèríkà, èyí tí yòò samisi ibèrẹ imúṣẹ pípé àti ikeyin ti àkókò idánwò àwòrán ẹranko, èyí tí yòò sì parí lẹyin nàà ní òfin Ojọ Àìkú tí ó mú Ifihàn 13:11 ṣe. Òfin Ojọ Àìkú nàà ni òfin Ojọ Àìkú ikeyin ní ilẹ ògo. Òfin Ojọ Àìkú ikeyin ní ilẹ ògo ni òfin Ojọ Àìkú àkókó ní ayé, tí n samisi àkókò idánwò àwòrán ẹranko fún ayé. Àkókò idánwò ayé bẹrẹ ní òfin Ojọ Àìkú ní Orilẹ-Èdè Amèríkà nínú ẹṣẹ kọkànlá ti orí ketàlá. Nígbà tí Orilẹ-Èdè Amèríkà “bá sọrò” gégé bí dragoni ní òfin Ojọ Àìkú tí ó sún mọ dé, ẹṣẹ kejilá àti àwọn ẹṣẹ tí ó telẹ e nínú orí nàà sojú àkókò idánwò àwòrán ẹranko fún ayé.

Nítórí èyí, ó ṣe pàtàkì kí a rí àṣòtélẹ ọdún igba àádọta Nero, tí ó parí pèlú ọdún mẹtadinlógún tí ó bẹrẹ ní àṣẹ ọba ní 313, tí òfin Àìkú àkókó sì tẹ lẹ e ní 321, lẹyin nàà ipín ilà-oòrùn àti iwọ-oòrùn ní 330. Àwọn igbésẹ méta ti ilà Nero jẹ nípa inúnibini, níwọn bí Nero ṣe jẹ àmì inúnibini, tí àkókò ọdún 250 nàà sì n sojú ijo Smírná tí ó parí ní 313 nígbà tí ijo ifaramó dé. Igbésẹ keta samisi ọpin ijọba kan, nítórí nàà nígbà tí a bá fi í lò sí Orilẹ-Èdè Amèríkà, ó n sojú òfin Àìkú àti iyipadà láti ọba kẹfà sí ọba keje àti ọba kejo. Nígbà tí a bá fi í lò sí ayé, àmì-àkókò keta nàà ni ipipá àyè idánwò èniyàn, èyí tí a fi sàpẹrẹ rẹ nípa ipipá àyè idánwò Orilẹ-Èdè Amèríkà ní ibèrẹ àkókò idánwò ayé ti àwòrán ẹranko nàà.

Èyí ni idí tí Augustus Caesar, ẹnì keta nínú àwọn aláakòso Romu mērin tí wón ṣamọnà sí òfin Ojọ Àìkú, tí àgbélébùú sàpẹrẹ rẹ, gégé bí a ti fi hàn nínú ẹṣẹ kejilólógún, fi lẹ sàpẹrẹ àgbélébùú, bí ó tilẹ jẹ pé Tiberias yòò tẹ lẹ e, ẹnì tí ó sì tún sàpẹrẹ àgbélébùú pèlú. Àkókò idánwò àwòrán ẹranko nàà jẹ idánwò alápa méjì tí ó kókó dán ayé wò, lẹyin nàà ó sì dán òkun wò. Ayé ni Orilẹ-Èdè Amèríkà, òkun sì ni ayé.

Idánwò ère ẹranko nàà n mú ilọpo àmì méjì wá; níbi tí alifa ti àkókò kejì tún jẹ omega ti àkókò kíiní. Ọdún 321 ni òfin Ojọ-isinmi àkókó nínú itàn àṣòtélẹ, àti nínú ọdún mẹtadinlógún tí n dá àkókò idánimọ idánwò ère ẹranko nàà lórí, 321 ni òfin Ojọ-isinmi àkókó ní Orilẹ-Èdè Amèríkà tí ó n darí lo sí òfin Ojọ-isinmi omega ti àkókò idánwò ère ẹranko nàà ní ilẹ ológo. Síbẹ, 321 tún jẹ òfin Ojọ-isinmi àkókó fún ayé, nítórí nàà ọdún 321 samisi áarín ibèrẹ àti ọpin àkókò idánwò ère ẹranko nàà pọ. 313 ni ibèrẹ, àti pé ibèrẹ nàà jẹ àṣẹ ọba, èyí tí ó n sàpẹrẹ òfin Ojọ-isinmi. Ọdún mẹtadinlógún ti Nero n ṣe idánimọ àkókò kan ti àwọn òfin Ojọ-isinmi tí n pọ sí i tí tí dé iparí àkókò idánwò ẹdà èniyàn.

Àṣẹ nàà n sàpẹrẹ òfin Àìkú àkókó tí ó yorí sí ipèyà àkókò oore-òfẹ. Pompey gba Juda ní ẹṣẹ kẹrindínlógún, èyí tí n sàpẹrẹ òfin Àìkú, Julius Caesar sì dá Triumvirate àkókó sílẹ; bí ó tilẹ jẹ pé

ó jẹ̀ iṣòkan mèta aláìjẹ̀ òfin, àwọn akòwé itàn sì n samisi rẹ̀ gégé bí àkókó. Ìṣàpèrẹ̀ Julius Caesar nípa iṣòkan mèta ti òfin Àìkú, ṣàpèrẹ̀ Triumvirate òfisi Augustus Caesar tí Tiberias tẹ̀ lé ní agbelebu. Gbogbo àwọn olóṣèlú Romu m̀erin náà n ṣàpèrẹ̀ òfin Àìkú, gégé bí gbogbo igbésè mèta oḍún mètálá-dín-lógún Nero náà se rí.

Pompey bá oḍún 1989 mu; Julius bá eṣe kejilá mu; Augustus bá eṣe keédógún mu, Tiberias sì bá eṣe keṣindínlógún mu. Itàn Julius nínú àwọn eṣe náà ní igbimò wólé rẹ̀ sí Ejibiti àti Cleopatra. Marc Antony tún se átúnṣe itàn náà. Marc Antony ni oḡágún àkókó Julius Caesar ní àkókò tí wón pa Julius nípa igbá abé mètálélógún. Mètálélógún n sojú òfin Ojọ̀ Àìkú, ikú Julius nípa oḡbé mètálélógún náà sì jẹ̀ iḡba kan tí ó parí ní òfin Ojọ̀ Àìkú. Marc Antony, Augustus Caesar àti Marcus Lepidas léyìn náà dá Triumvirate àkókó tí a fidí rẹ̀ múlẹ̀ sílẹ̀ láti gbèsan ikú rẹ̀. Oḡkan lára àwọn agbára mèta yẹn, Marc Antony yóò tún padé Julius pèlú Ejibiti àti Cleopatra se.

Bóyá Julius tàbí Marc Antony, àwọn méjèjì jẹ̀ àmì-ìṣàpèrẹ̀ Róòmù, Cleopatra sì jẹ̀ àmì-ìṣàpèrẹ̀ Íjibítì àti Gíríikì. Ó sojú iḡba Gíríikì ní Íjibítì, àwọn méjèjì sì jẹ̀ àmì-ìṣàpèrẹ̀ dírágòni, nígbà tí Julius àti Marc Antony jẹ̀ àmì-ìṣàpèrẹ̀ ẹranko náà. Gégé bí obinrin nínú ibáṣepò náà, Cleopatra ni iḡ, tí ó jẹ̀ kí Julius àti Marc Antony di ipínlẹ̀. Cleopatra sojú obinrin kan tí a ti yà sòtò lémejì kúrò lódò àwọn olólùfẹ̀ Róòmù rẹ̀ tí í se oḡba; ní àkókó ní 1798, léyìn náà ní iparí àkókò àánú nígbà tí ó dé oḡin rẹ̀ láisi ẹnikan láti ràn án lówó. Iparun rẹ̀ tí ó gbèyìn wáyé ní ogun Actium ní oḍún 31 BC. Aṣegun ní ogun Actium ni Augustus Caesar, nítorí náà a rí i pé Pompey kú ní Íjibítì, Julius ní ipadé kan pèlú Cleopatra ní Íjibítì, èyí tí a tún se ní itàn Marc Antony, léyìn náà Augustus Caesar sì parí ibáṣepò náà ní Actium. Actium n tọka sí òfin Ojọ̀ Àìkú, nítorí pé ní ogun Actium ni a ti mú idènà kẹta kúrò fún Róòmù, Róòmù Keferi aláṣe-oḡba sì bèrẹ̀ sí í jọba fún oḍún oḍúnrun mèta àti oḡota, ní imúṣe Daniel 11:24.

Pompey mú idènà méjì àkókó kúrò, Augustus sì mú ẹkẹta kúrò.

Láti inú oḡkan nínú wón sì ni iwo kékeré kan ti jáde wá, èyí tí ó di títóbi jù lo, síhà guúsù, àti síhà ilà-oòrùn, àti síhà ilẹ̀ ẹlẹ̀wà náà. Danieli 8:9.

Pompey ni 1989, àmì onà àkókó nínú agbára oṣèlú mèta tí Róòmù òde-oní yóò borí bí oḡbé ikú rẹ̀ se n wò sà. Soviet Union, léyìn náà Orílẹ̀-Èdè Amérikà àti pèlú Àjọ̀ Iṣòkan Àgbáyé nínú eṣe kọkànlélógòjì ti Dániẹ̀lì mọkànlá. Ogun agbára pòòpù jẹ̀ ti oṣèlú àti ti eṣin, àti ní ti àṣotélẹ̀, agbára eṣin ti Orílẹ̀-Èdè Amérikà ni a ṣegun nígbà tí ibáṣepò aṣírí Reagan àti pòòpù John Paul II se. Àfojúsùn àwọn ipò pòòpù náà ní àwọn idènà oṣèlú mèta àti agbára eṣin mèta. Ní 1989, oḡkan nínú àwọn agbára oṣèlú mèta ni a gbá kúrò; Pùròtẹ́sítàntì, gégé bí oḡò gidì kan tí ó tùmò sí láti ṣàtakò sí Róòmù, ni a tún gbá kúrò nípasẹ̀ ààrẹ̀ Orílẹ̀-Èdè Amérikà nínú itàn kan náà. Àwọn agbára oṣèlú mèta náà ni Soviet Union, Orílẹ̀-Èdè Amérikà, àti Àjọ̀ Iṣòkan Àgbáyé, àwọn afojúsùn eṣin náà sì ni Pùròtẹ́sítàntì, pèlú oríṣííríṣí eṣin ejò náà, tí gbogbo wón ni a ka sí ẹmí-àrò. Àwọn eṣin mèta tí n darí ayé lo sí Armageddon ni Pùròtẹ́sítàntì apẹyindà, Kátólíikì, àti ẹmí-àrò; àti àwọn iḡ inú agbára pòòpù láàárín èrò imọlára alábojútó àti ti aláyipadà nínú iḡ wón, pèlú àwọn iyapa ti Kátólíikì onígbaḡbó gidì, jẹ̀ idènà eṣin kan, àwọn idènà eṣin méjì yòókù tí Kátólíikì ní láti borí sì ni Pùròtẹ́sítàntì apẹyindà àti ẹmí-àrò. Pùròtẹ́sítàntì ni a gbá kúrò ní 1989.

Bí a bá yà àwọn ijàkadì inú ti Kátólíkì sílẹ̀ gégé bí a ti sàfihàn wọn nínú onírúurú àsoṭélé Kátólíkì tí a ti mú jáde láti inú àwọn ifiròyìn Fatima, kúrò nínú isapá rẹ̀ láti bori àwọn agbára èsin tó wà níta èsin tirẹ̀, nígbà nàà ni iṣẹgun alpha rẹ̀ lórí Pùròtèsítàntì jẹ̀ àjòṣepò aṣínà Reagan, àti pé iṣẹgun omega rẹ̀ ni àjòṣepò gbangba ti oḍún 2025. Àwọn ijàkadì rẹ̀ pẹ̀lú àwọn sòòsì orthodox ni a tún sàfihàn láti iṣẹgun àkókò kan ní oḍún 1989 tí tí dé iṣẹgun ikeyìn ní Panium.

Pompey bá oḍún 1989 mu, àti pé iṣẹgun méjì rẹ̀ lórí “ilà-oòrùn àti ilẹ̀ ẹ̀lẹ̀wà,” gégé bí Dánièlì ẹ̀se dá wọn mò nínú orí kejo ẹ̀sẹ̀ ẹ̀sẹ̀ ẹ̀sẹ̀-án, dúró fún iṣẹgun ẹ̀mí àti ti iṣẹ̀lú ti ipápà lórí Soviet Union àtijó, àti iṣẹgun ẹ̀mí tí ó bá a lọ lórí ilẹ̀ ògo ti Protestanti tí n jẹwó. Júliòsì Késàri yòò ṣubú ní Raphia, gégé bí Antiochus Keta ẹ̀se ṣubú, àti gégé bí Zelenskyy yòò ẹ̀se ṣubú. Júliòsì ni kókó-oro àwọn ẹ̀sẹ̀ ketàlá-dín-lógún tí tí dé kòkàndínlógún, lẹ̀yìn nàà ni Augustus Késàri dide gégé bí ẹ̀ni tí n gbé owó-orí dide. Tiberias Késàri n jòba ní àkókò agbelebu, nítorí nàà Tiberias ni òfin Ojò-Àikú ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rindínlógún.

Èyí fi Augustus bá Panium ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ṣẹ̀dógún mu, ó sì fi ogun Raphia ti ẹ̀sẹ̀ kòkànlá bá Julius mu. Ogun Panium ni ogun àgbáyé keta tí ó bèrẹ̀ diẹ̀ kí òfin Ojò Àikú ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rindínlógún tó dé, ṣùgbón tí ó yí padà lẹ̀yìn nàà di ogun Actium. Panium ni ogun ilẹ̀ ayé (Orilẹ̀-Èdè Amèríkà), Actium sì ni ogun òkun (àgbáyé). A ṣojú fún Augustus ní Panium nínú ilà àwọn alákosò Romu mẹ̀rin, òun sì ni olórí gidì ní Actium. Ní Panium Antiochus kojú Egypti, ẹ̀ni tí ó darapò mó Romu, ní Actium sì ni Augustus kojú Egypti (Cleopatra) tí ó darapò mó Romu (Marc Antony). Èyí tùmò sí pé Pompey n ṣojú fún ẹ̀sẹ̀ ogójì tí tí di oḍún 1989, Tiberias sì n ṣojú fún òfin Ojò Àikú ti ẹ̀sẹ̀ kòkànlélógójì. Julius Caesar dé ní oḍún 2014 nígbà tí Ogun Ukraine bèrẹ̀ gégé bí a ti ẹ̀sẹ̀ àfihàn rẹ̀ nínú àpẹ̀rẹ̀ ogun Raphia ní oḍún 217 sáájú ibí Kristi.

Èyí fi hàn pé àwọn ẹ̀sẹ̀ ketàdínlógún tí tí dé kejilélógún bèrẹ̀ ní oḍún 1989, wọn sì parí ní òfin Ojò Àikú, nítorí nàà wọn jẹ̀ itàn tí ó bá “itàn ikòkò” ẹ̀sẹ̀ ogójì mu. Ilà àsoṭélé ti àwọn Maccabees pẹ̀lú bá “itàn ikòkò” kan nàà gan-an mu. Ilà àwọn alákosò Romu n tọka sí Romu òde-òní, ẹ̀ranko nàà nínú Ifihàn mẹ̀rindínlógún, àti ilà ti àwọn Maccabees n sàpẹ̀júwe ilẹ̀ ológo nàà, wòlìi ẹ̀ké nínú Ifihàn mẹ̀rindínlógún. Ilà àwọn ogun mẹ̀ta nàà n fi iṣẹgun lórí oḅa gúúsù hàn, dragoni nínú Ifihàn mẹ̀rindínlógún.

Àwọn ilà mẹ̀ta wònyen dúró fún àwọn agbára mẹ̀ta tí n darí ayé lọ sí Armageddon, a sì ṣojú wọn nínú ẹ̀sẹ̀ ogójì gégé bí oḅa gúúsù, dragoni, oḅa àrìwá, ẹ̀ranko nàà, àti àwọn kẹ̀ké-ogun, àwọn ẹ̀lẹ̀sin, àti àwọn okò ojú omi ni wòlìi ẹ̀ké. Àwọn ilà mẹ̀ta láti ẹ̀sẹ̀ mẹ̀wàá sí mètálélógún n ṣojú fún àwọn agbára mẹ̀ta nínú itàn ikòkò ti ẹ̀sẹ̀ ogójì, tí kò jẹ̀ nṅkan miràn tàbí kéré sí i ju àpẹ̀júwe tí n bá a lọ ti àwọn kókó-oro mẹ̀ta tí a ṣojú nínú itàn gbangba ti ẹ̀sẹ̀ ogójì.

Ẹ̀sẹ̀ Kínní

Àwọn ẹ̀sẹ̀ kìn-in-ní tí tí dé ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rin n dá “àkókò òpin” mò ní oḍún 1989, pẹ̀lú àwọn ààrẹ̀ mẹ̀jo ti Orilẹ̀-Èdè Amèríkà láti ibèrẹ̀ yẹ̀n, tí ó sì parí ní ààrẹ̀ kejo ikeyìn tí ó ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀rọ̀ púpọ̀ jù. Nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rin, oḅa nàà di oḅa ayé, gégé bí a ti sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú Alekísàndà Nlá, oḅa Ahabu, àwọn oḅa mẹ̀wàá ti Ifihàn mètálá-dín-lógún, àwọn ẹ̀yà mẹ̀wàá ti Sààmù mètálélógòrin, àti àwọn orilẹ̀-èdè mẹ̀wàá tí a gbé kalẹ̀ gégé bí àmì ayé nínú igbẹ̀sẹ̀ àkókò pátápátá ti májẹmú Olorun pẹ̀lú Ábúrámú nínú Jẹnẹ̀sìsì 15:18–21.

Èṣẹ̀ kìn-ín-ní tí tí dé ẹ̀ṣẹ̀ kẹ́rìn ọ̀jọ́ fún itàn láti ọ̀dún 1989 tí tí dé ị̀ṣọ̀kan mẹ̀ta ní ọ̀fin Ọ̀jọ́ Àìkú nínú ẹ̀ṣẹ̀ kọ̀kànlélógójì, nítorí nàà wọ̀n sì bá àwọn alákoóso Romu mẹ́rin, ilà àwọn Maccabees, àti àwọn ogun mẹ̀ta ti ẹ̀ṣẹ̀ mẹ̀wàá tí tí dé mẹ̀ṣẹ̀dógún mu, èyí tí gbogbo wọ̀n papọ̀ dá itàn ikòkò ti ẹ̀ṣẹ̀ ogójì sílẹ̀.

Àwọn ẹ̀ṣẹ̀ márùn-ún tí tí dé mẹ̀sàn-án gbé ilà àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ kan kalẹ̀ tí ó dúró gẹ́gẹ̀ bí àfihàn pípé ti itàn láti ọ̀dún 538 tí tí dé 1798, tí ó sì pèsè ogbón ijìnlẹ̀ itàn àti ti àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ láti lóye itumọ̀ àkòkò ọ̀pin nínú ẹ̀ṣẹ̀ ogójì. Ogbón ijìnlẹ̀ nàà ṣàlàyé ẹ̀ṣẹ̀ mẹ̀wàá gẹ́gẹ̀ bí ịgbẹ̀san fún itàn àwọn ẹ̀ṣẹ̀ márùn-ún tí tí dé mẹ̀sàn-án, àti nípa bèẹ̀ ó tùmọ̀ ogbón ijìnlẹ̀ ọ̀dún 1989. Èyí tùmọ̀ sí i pé àwọn ẹ̀ṣẹ̀ kìn-ín-ní tí tí dé mètálélógún nínú Dáníèlì mọ̀kànlá ọ̀jọ́ fún ilà àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ márùn-ún tí a mú bára mu pẹ̀lú itàn ikòkò ẹ̀ṣẹ̀ ogójì. Àwọn ẹ̀ṣẹ̀ mẹ́rin àkòkò jẹ́ nípa Trump, ààrẹ̀ kejọ́ tí ó wá lára àwọn méje, ẹnì tí a ti yàn tẹ̀lẹ̀ láti jẹ́ ọ̀ba àwọn ọ̀ba mẹ̀wàá nínú ijọ̀ba keje ti Ifihàn orí kẹ̀tálá-dín-lógún.

Èṣẹ̀ márùn-ún dé mẹ̀wàá n tọ̀ka sí itàn tí ó ọ̀sáájú ọ̀dún 1798 tí ó sì tẹ̀ síwájú dé 1989, èyí tí í ẹ̀ itàn ẹ̀ṣẹ̀ ogójì. Èṣẹ̀ mẹ̀wàá sí mẹ̀ṣẹ̀dógún n tọ̀ka sí itàn àwọn ogun aṣojú mẹ̀ta tí ó bèrẹ̀ ní 1989, èkejì sì bèrẹ̀ ní 2014, léyìn nàà ààrẹ̀ ọ̀lọ̀rọ̀ jùlọ̀ dide ní 2015. A pa ààrẹ̀ ọ̀lọ̀rọ̀ jùlọ̀ nàà ní 2020, àti ní 2022 ogun Raphia pọ̀ sí i, léyìn nàà ààrẹ̀ ọ̀lọ̀rọ̀ jùlọ̀ nàà padà wá ní 2024, àti ní 2025 a fí orí ẹ̀ranko nàà àti orí àwòrán ẹ̀ranko nàà jọ̀ sínú ipò.

A ó tẹ̀síwájú pẹ̀lú àwọn nṣkan wọ̀nyí nínú àpílẹ̀kọ̀ tó kàn.